

ද ව යන මුවන් දැක නොදමන් නෙලූ පලා යන වචනය සමග ඔබේ සිතට නැගෙන්නේ සංවේදී මුවෙකු පිළිබඳ සිතුවමක් නොවේද ? මුවා ඉතාම සංවේදී සිවුපාවෙකි. Roe Deer ලෙසින් හඳුන්වන මුව විශේෂය යුරෝපය සහ ආසියාවේ කැලෑ ආශ්‍රිතව වාසය කරයි.

Roe Deer හෙවත් කුඩා මුවන්ගේ

වඳවීම

යුරෝපයේ මෙම කුඩා මුවන්ගේ වඳවීම ආරම්භ වූයේ 18 වන ශත වර්ෂය අග භාගයේ පටන්ය. පමණට වඩා මුවන් දඩයම් කිරීම නිසා සිදු වන වඳවීම තුළින් අද මුව සම්පත රැකගත යුතු තැනට පත්ව ඇත.

ප්‍රබල ඉවකින් යුක්ත මෙම මුවන් ආහාර ලබා ගැනීමේදී පවා සිය ඉට ආශ්‍රය කර ගෙන දැඩි ලෙසින් විමසිල්ලක යෙදෙන වලනය පිළිබඳ දැඩි ලෙසින් වන මෙම මුවන්ගේ චරිත පිළිබඳව ඇති දර්ශනය ඉතා සීමිත ය. හඬ පිළිබඳව මුවන්ට ඇති දක්ම වෙන කිසිදු සහකූට නොදෙවෙනි වන්නේ ය. ඔවුන්ට නුහුරු ශබ්ද ඇසෙන්නම කණ පිළිබඳ සිදුවන කණ හැකිලීමෙන් තමන්ට ඇති අනතුර හඳුනාගත් වග සටහන් කරති.

පිරිමි මුවා ගාමිහීර පෙනුමෙන් යුක්ත අතර සැකයෙන් යුක්තව ජීවත් වෙති. ප්‍රජනන කාල සීමාවේදී මිටි මුවන් සිය ගැහැට මුවන් දෙදෙනෙකු සමග සම්බන්ධ වන අතර එම ප්‍රදේශයට වෙතත් සතුන්ගේ පැමිණීම වලකාලීමේ උපායක් ද ධර්මයෙන් ලබා ඇත. වෙනත් පිරිමි සතුන්ගේ පැමිණීම මෙම ප්‍රදේශයට වලක්වා ලීම සඳහා සිරුරේ පිහිටි ග්‍රන්ථීන් ආධාර කර ගනී. පිරිමි මුවන්ගේ සිරුරේ ග්‍රන්ථී දෙකක් පිහිටා ඇත. එයින් එක් ග්‍රන්ථියක් තලලෙහි පිහිටි දළුව (Antler) අතර ද අනෙක් ග්‍රන්ථිය ඉදිරි පාදයේ නියපොතු අතර ද පිහිටා ඇත. මෙම ග්‍රන්ථී මගින් පිරිමි මුවා ගිය ගමන් මග පිළිබඳ වුවද

ප්‍රත්‍ය වාස්දහි ද සිල්වා Wild life ඇසුරිනි

අනෙකුත් මුවන්ට දැනෙන අතර, එය ඔවුන්ට තනනම් කලාපයක් බව හොඳින්ම වටහා ගනු ලබයි.

ගැහැනු මුවන්ගේ ගැබ් දරීම වාර්ෂිකව සිදු වේ. සිය ස්ත්‍රී හෝමෝන පහළ වීමත් සමග ගැහැනු මුවා තමා සමග සංවාසයට ගැලපෙන මුවා පිළිබඳව පරීක්ෂාවක පසු වේ. මෙම පිරිමි සත්ත්වයා දිගටම පවත්වා ගත යුතු ද එලවා දැමිය යුතු ද පිළිබඳ පරීක්ෂාවේදී මුවා විසින් ගැහැනු මුවා ලුහුබැඳ යයි. එම ලුහු බැඳීම ගසක්, පළුරක් හෝ කන්දක් වැනි තෙරා ගිය ස්ථානයකදී අවසාන වේ. එතැනදී මුවා සහ මුවන්තිය වාර ගණනාවක් සම්බන්ධ වන අතර එහි ප්‍රතිඵල ලෙස මුවන්තිය ගැබ් දරයි.

බන්ධ වන අතර එහි ප්‍රතිඵල ලෙස මුවන්තිය ගැබ් දරයි.

ගැහැනු මුවා ගේ ඩිම්බය සමග සංස්වනය වන පිරිමි බීජය ගර්භාෂය වෙත ගමන් කරයි. මාස පහක කාලයක් මෙම කලලය මුව ගර්භාෂයේ තැන්පත්ව ඉතා සෙමෙන් වර්ධනය වේ. කලලය මිලි මීටර් 0.3 කට වඩා දිගු වූ විට ශිෂ්‍ර වර්ධනයක් සිදු වීම ආරම්භ කරයි.

මේ වන තුරු මුව ගර්භාෂයේ පාවෙන තත්ත්වයේ තිබූ කලලය ගර්භාෂයේ ඇතුළු බිත්තියට සම්බන්ධ වෙයි.

මවගේ වැදගත් සමග සම්බන්ධ වන කලලය ඉදිරි මාස පහක කාලයේදී ශිෂ්‍ර වර්ධනයක් ආරම්භ කරනු ලබයි.

තුරු අර්ධගෝලයේ මුවන් ජූලි වැනි මාසවලදී සංවාසයේ යෙදීමට වඩා ප්‍රමාද කිරීම වඩා යෝග්‍ය බැව් සත්ත්ව චර්යාවන් පිළිබඳ නිරීක්ෂකයින් සඳහන් කරයි. මෙම කාලයේදී ආහාර පිළිබඳව ඇති හීන බව නිසා දරු කලලය පෝෂණය වීම බාල කරයි. එහෙත් සරත් සෘතුවේදී ගැබ් දරන ගැහැනු මුවන්ට සිරුර තුළ ගබඩා වී ඇති ආහාර නිසා පාවෙන කලලය තුළින් තිවුන් සහ තුන් තිවුන් දැවැන් උපත ලැබීමට වඩා වැඩි අවස්ථාවක් ඇත. මෙම සරත් සෘතුවේ (සැප්තැම්බර් - නොවැම්බර්) ගැබ් දරන මුවන් මැයි ජූනි මාසවලදී උපත ලබන අතර මෙම කාලවකවානුවේ පාරිසරික පැවැත්ම බිලිඳු මුව පැවැත්මගේ ආරක්ෂාව සඳහා ද ප්‍රබල පිටුවහලක් ලබා දෙනු ඇත.

සංසර්ගය පිළිබඳ මෙම සිද්ධාන්තය මුවන්ට පමණක් සීමා වන්නේ නැත. කාලගුණය සහ ප්‍රජනනය අතර වූ අන්තර් සම්බන්ධතාවය දැරූ එල පිළිබඳ වූ තීරණයට බලපාන අන්දම අනෙකුත් සතුන්ට ද සාධාරණ වනු ඇත. යුරෝපයේ badger මුවා, අළු පැහැ මුහුදු සතුන් (grey - seal) සහ සුදු වලනා (polar - bear) වැනි සත්ත්ව විශේෂයන්ට ද සාධාරණ වනු ඇත. □

